

ความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้: กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส

Work Stress of the Police Officer in the Southern Border Provinces: A Case Study of Mueang Narathiwat Police Station

กนกวรรณ ช้วยบำรุง Kanokwan Chuaybumrung¹

จุฑามณี ตระกูลมุกดา Jutamanee Trakulmututa²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้: กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความเครียด ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2) วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อความเครียด โดยกลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส จำนวน 188 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตรวัด 3 ระดับ สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าไคสแควร์

ผลการวิจัย พบว่า ระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้: กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับความเครียดเป็นครั้งคราว และเมื่อทำการหาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระดับการศึกษา ภูมิสำเนาเดิม จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบที่เผชิญในพื้นที่ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมาและความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เพศ อายุ รายได้ ศาสนา สถานภาพ ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่, สามจังหวัดชายแดนใต้

Abstract

The purposes of this research were to study work stress of the police officer in the southern border provinces: a case study of mueang Narathiwat police station. The objectives were 1.) To study the stress level of police officer. 2.) To analyze individuals factors which correlated with the stress. The example groups were 188 police officers in Narathiwat Police Station from stratified random sampling method. The research

---

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail: Fo.cuszi@hotmail.co.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา ภาควิชารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail: jutamanee.t@psu.ac.th

tools were 3 – point rating scale questionnaires. The data were analyzed using Mean, Standard Deviation and Chi-Square Test.

The result showed that the work stress level of the police officer in the southern border provinces: a case study of mueang Narathiwat police station which its overall stress was occasionally. The correlation in the work stress as distinguished by individual factors, reported that the education, hometown, the number of bad situations for 2 years in the area and the willingness to do the job correlated with the work stress significantly at .05. Sex, age, income, religion, status, position level and the duration of working in the area have not correlated with the work stress significantly at .05.

Keywords: Work Stress, Southern Border Provinces

บทนำ

ความเครียดเป็นปัญหาด้านสุขภาพจิตประเภทหนึ่งและเกิดขึ้นได้กับทุกคน แต่ถ้าหากความเครียดอยู่ในระดับน้อยจนถึงระดับปานกลาง ก็จะส่งผลดีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้นในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากความเครียดที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับที่มากก็จะส่งผลเสียต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งถ้าหากไม่สามารถกำจัดความเครียดได้โดยเร็วหรือไม่สามารถแก้ปัญหาได้อาจนำไปสู่การเจ็บป่วยทางจิตที่รุนแรงเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวต่อเพื่อนร่วมงาน และขาดงานบ่อย ๆ ได้ ปัจจุบันความเครียดจากการทำงานถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการทำงาน หากความเครียดเกิดขึ้นแล้วย่อมส่งผลต่อสุขภาพทางกาย อันได้แก่ อาการไม่สบายทางกาย เช่น ปวดหัว ปวดเมื่อยตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ความผิดปกติของหัวใจ ความดันโลหิตสูง นอนไม่หลับ เป็นต้น ย่อมส่งผลไปถึง ประสิทธิภาพในการทำงาน สัมพันธภาพต่อครอบครัว และบุคคลแวดล้อม และเมื่อประสิทธิภาพในงานตกต่ำ สัมพันธภาพเสื่อมทรามลง จิตใจย่อมได้รับผลดีถึงเครียดมากขึ้นซ้ำซ้อน นับว่าความเครียดเป็นภัยต่อชีวิตอย่างยิ่ง จากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ตำรวจถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญของผู้ก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ และต้องปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงภัยย่อมมีความเครียด เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่ โดยจะต้องระมัดระวังตนเอง อีกทั้งยังต้องคุ้มครองชีวิตประชาชนในพื้นที่ ตำรวจถือเป็นอาชีพที่มีโอกาสเกิดความเครียดในขณะที่ปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา และเสี่ยงต่อเหตุการณ์ที่รุนแรงอันเนื่องมาจากความเครียดได้ง่าย เพราะตำรวจมีอาวุธปืนอยู่ในมือซึ่งสะดวกต่อการใช้งาน จากเหตุการณ์รุนแรงหลายเหตุการณ์ที่ปรากฏในสังคมน่าจะเป็นเครื่องยืนยันว่าปัจจัยจากความเครียดและการมีปัญหาด้านสุขภาพจิต ส่งผลให้ตำรวจบางคนตัดสินใจกระทำเหตุการณ์ที่รุนแรงขึ้น จากเหตุการณ์ที่ตำรวจรายหนึ่งใช้อาวุธสงครามกราดยิงใส่เพื่อนตำรวจและครอบครัว กลางงานเลี้ยงในจังหวัดยะลา เป็นเหตุให้เพื่อนตำรวจเสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บ โดยสาเหตุมาจากผู้ก่อเหตุขอย้ายออกจากพื้นที่แต่ยังไม่ได้รับการอนุมัติ ทำให้เกิดความเครียดที่เกิดจากการปฏิบัติงานภายใต้ความกดดันของสภาพพื้นที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาว่าตำรวจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ มีสภาพความเครียดอยู่จำนวนไม่น้อย เพราะจากเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ความรุนแรงด้วยการก่อเหตุในลักษณะเดียวกันหลายครั้ง ซึ่งแพทย์ชี้ว่าเกิดจากความเครียดสะสมจากการปฏิบัติงาน (สำนักข่าวอิศรา, 2559)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวัดระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้: กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้: กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ด้วยการจำแนกตาม เพศ อายุ รายได้ ศาสนา สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ภูมิลำเนาเดิมระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบที่เผชิญในพื้นที่ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา และความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
2. เพื่อทราบปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
3. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนา ปรับปรุง เสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ทบทวนวรรณกรรม

Alan McLean (1979, อ้างถึงใน อิงอร โคตรมุตม์, 2553) เสนอกลไกที่ทำให้เกิดความเครียดไว้ว่า ความเครียด เป็นผลกระทบจากปัจจัยร่วม 3 ประการ ดังนี้

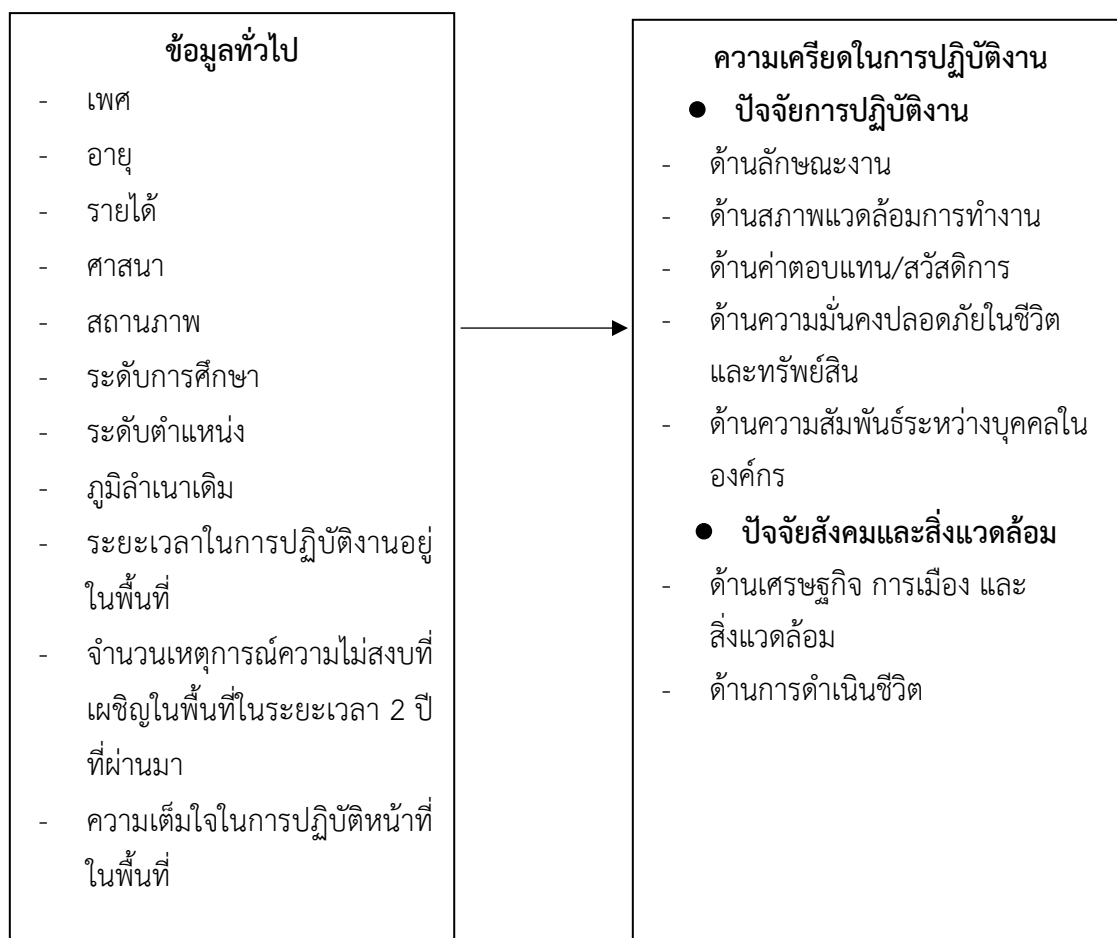
1. ปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมภายนอก (Environment context) ได้แก่ การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม สภาวะเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. ปัจจัยภายในบุคคล (Individual vulnerability) ได้แก่ เพศ วัย อาชีพ ภาระความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ความแตกต่างของแต่ละบุคคล บุคลิกภาพ
3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดโดยตรง (Stressor) มีดังนี้ 1) สภาพขององค์กร ได้แก่ นโยบายขององค์กร โครงสร้างการบริหาร บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน บรรยากาศทางสังคม 2) สภาพแวดล้อมนอกองค์กร ได้แก่ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความมั่นคงในการงาน 3) ลักษณะของงาน ได้แก่ งานหนักเกินไป งานเบาเกินไป งานที่เสี่ยงอันตราย ความไม่สัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบอาชีพกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน 4) ปัจจัยจากบุคคลรอบข้าง ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา 5) โครงสร้างของงาน เช่น การทำงานกะ ลักษณะการทำงาน เป็นกะนั้น จะก่อให้เกิดความเครียดได้เราต้องเปลี่ยนเวลาในการนอนไปจากปกติ ส่งผลให้กลไกการทำงานที่ ภายร่างกายเปลี่ยนแปลง 6) สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสมก่อให้เกิดการรบกวนสมาธิในการทำงาน เช่น เสียงดังเกินไป อากาศหนาวหรือร้อนเกินไป แสงสว่างจ้าเกินไป หรือน้อยเกินไป เป็นต้น สภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสมกับร่างกาย (Ergonomic problem) เช่น การยกของหนักเกินไป การงานซ้ำซาก การก้มทำงานผิดท่าทาง เป็นต้น สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย

เช่น ปริมาณฝุ่นที่มากเกินไป ทำให้มีอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ส่งผลทำให้ผู้ประกอบการอาชีพเกิดความเครียด ได้ เป็นต้น

สมยศ นาวิการ (2540, อ้างถึงใน พิมพ์ ศรีทองคำ, 2557) กล่าวว่าแหล่งที่มาของความเครียดในการทำงาน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของงาน ได้แก่ ความคลุมเครือของบทบาท บทบาทมากเกินไป ความขัดแย้งของบทบาท ความขัดแย้งของบทบาท 2) สภาพะของงาน ได้แก่ เสียงดังเกินไป อุณหภูมิร้อนเกินไป แสงสว่างการทำงานมากน้อยเกินไป อุปกรณ์การทำงานที่ออกแบบไม่ดี สภาพแวดล้อมการทำงานที่เสี่ยงอันตราย หรือไม่ปลอดภัย เช่น การทำงานกับสารเคมีที่มีสารพิษ เครื่องจักรที่อันตราย การขาดความมั่นคงของงาน การถูกปลดออกจากงาน 3) ความแตกต่างของอาชีพ งานที่มีความเครียดสูง เช่น คนงานก่อสร้าง เลขานุการ ผู้ตรวจสอบ ผู้จัดการ สำนักงานหัวหน้าคนงาน ผู้หญิงเดินโต๊ะงานที่มีความเครียดต่ำ เช่น ช่างฝีมือ อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้ควบคุมอุปกรณ์หนัก พนักงานสต็อก บรรณารักษ์ ภารโรง 4) ความรับผิดชอบในงาน 5) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 6) การคุกคามทางเพศ 7) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เหตุการณ์ชีวิต และความยุ่งเหยิงของชีวิตประจำวัน

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาสจำนวน 352 คน โดยใช้ข้อมูลสถิติประชากรแยกรายพื้นที่ระดับจังหวัดของตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาสประจำปี 2561

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่าง เพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของทาโร ยามาเนะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ เท่ากับ 188 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการวัด 3 ระดับ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามแบบปลายปิด (Close Questionnaire) ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ รายได้ ศาสนา สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ เหตุการณ์ความไม่สงบที่เผชิญในพื้นที่ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา และความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้: กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาสโดยแบ่งคำถามออกเป็น 7 ด้าน ซึ่งนำแบบวัดแรงงูใจในการบริการสาธารณะไปทดลองใช้ในกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.964

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติต่าง ๆ ที่ใช้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้: กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม และด้านการดำเนินชีวิต โดยใช้หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความเครียดของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ภาพรวมส่วนใหญ่มีความเครียดอยู่ในระดับเป็นครั้งคราว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.37 สามารถแบ่งตามระดับความเครียดดังนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาสมีระดับความเครียดอยู่ในระดับเป็นประจำ 1 ด้าน คือ ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 มีความเครียดอยู่ในระดับเป็นบ่อย ๆ 1 ด้าน คือ ด้านลักษณะงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.79 และความเครียดมีอยู่ในระดับเป็นครั้งคราว 5 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.26 รองลงมา คือ ด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.34 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.88 ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 และด้านการดำเนินชีวิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเครียด ทั้ง 7 ด้าน

(n = 188)

ความเครียดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในแต่ละด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเครียด
ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	2.30	.590	เป็นประจำ
ด้านลักษณะงาน	1.79	.847	เป็นบ่อยๆ
ด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ	1.34	.848	เป็นครั้งคราว
ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน	1.26	.908	เป็นครั้งคราว
ด้านการดำเนินชีวิต	1.05	.812	เป็นครั้งคราว
ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม	1.00	.859	เป็นครั้งคราว
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร	0.88	.769	เป็นครั้งคราว
ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม	1.00	.859	เป็นครั้งคราว
รวม	1.37	.747	เป็นครั้งคราว

สามารถพิจารณารายด้านต่าง ๆ ในภาพรวม ดังนี้

1) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ส่วนใหญ่มีระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความเครียดอยู่ในระดับเป็นประจำ 5 ประเด็น คือ ท่านรู้สึกว่าจะต้องระมัดระวังตนเองจากเหตุการณ์ความไม่สงบ แม้ว่าจะไม่อยู่ในเวลงานก็ตาม จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 รองลงมา คือ ท่านต้องใส่เสื้อเกราะป้องกันตนเองทุกครั้ง เพื่อความปลอดภัย จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 60.6 ท่านรู้สึกกังวลเรื่องความปลอดภัยในการใช้ชีวิตประจำวัน จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 ท่านรู้สึกกังวลเรื่องความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่แต่ละครั้ง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 และท่านรู้สึกว่าความปลอดภัยของตนเองและเพื่อนร่วมงานมีน้อย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3

2) ด้านลักษณะงาน พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ส่วนใหญ่มีระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ด้านลักษณะงานมีความเครียดอยู่ในระดับเป็นบ่อย ๆ 3 ประเด็น คือ ท่านรู้สึกอ่อนล้า เมื่อต้องทำงานเร่งด่วนติดต่อกันเป็นเวลานาน จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมา คือ ท่านรู้สึกว่าการที่รับผิดชอบมีภาระหนักเกินไป จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 และการจัดทำเอกสาร และการรายงานมีปริมาณมาก จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3

3) ด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส มีระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ มีความเครียดอยู่ในระดับเป็นครั้งคราว 2 ประเด็น คือ ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ท่านได้รับน้อยเมื่อเทียบกับหน้าที่ความรับผิดชอบ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 รองลงมา คือ ตำแหน่งของท่านที่ท่านได้รับในปัจจุบันไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับหน้าที่ความรับผิดชอบ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6

4) ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส มีระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานอยู่ในระดับ เป็นครั้งคราว 2 ประเด็น คือ ท่านรู้สึกว่าการอุปกรณ์เครื่องมือ อาวุธป้องกันตัวไม่เพียงพอ สภาพการใช้งานไม่ดีพอ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมา คือ ท่านรู้สึกกังวลเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือจากประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3

5) ด้านการดำเนินชีวิต พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส มีระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการดำเนินชีวิต มีความเครียดอยู่ในระดับเป็นครั้งคราว 5 ประเด็น คือ ท่านมีความกังวลในประเด็นสถานที่ปฏิบัติงานและที่พักอาศัยอยู่ห่างไกลจากครอบครัว จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมา คือ ท่านมีความกังวลในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ที่ปฏิบัติงาน จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 ท่านมีความกังวลในประเด็นภาระหนี้สินของครอบครัว จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 ท่านมีความกังวลในประเด็นปัญหาเรื่องสุขภาพของตนเอง จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9 และท่านมีความกังวลในประเด็นปัญหาการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3

6) ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส มีระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม มีความเครียดอยู่ในระดับเป็นครั้งคราว 5 ประเด็น คือ ท่านรู้สึกกังวลกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมา คือ ท่านรู้สึกกังวลกับปัญหาความยากจนหรือการด้อยพัฒนาของประชาชนในพื้นที่ จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3 ท่านรู้สึกกังวลกับการเมืองการปกครองไม่แน่นอนและไม่มั่นคง จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 45.2 ท่านรู้สึกกังวลกับนโยบายรัฐมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ปรับตัวไม่ทัน จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 และท่านรู้สึกกังวลกับปัญหาด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ระบบน้ำประปา ถนน จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1

7) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ส่วนใหญ่มีระดับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร มีความเครียดอยู่ในระดับเป็นครั้งคราว 9 ประเด็น คือ ท่านรู้สึกอึดอัดใจกับข้อสั่งการของผู้บังคับบัญชา จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 รองลงมา คือ ผู้บังคับบัญชาไม่ส่งเสริมให้ท่านมีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านการฝึกอบรม หรือการศึกษา จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 เมื่อมีปัญหาส่วนตัวท่านไม่กล้า

ขอรับความช่วยเหลือหรือคำปรึกษาจากผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงาน จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ท่านขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 ท่านรู้สึกเบื่อเพื่อนร่วมงานผู้บังคับบัญชา จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 ท่านรู้สึว่าการบริหารงานของผู้บังคับบัญชาไม่ยุติธรรม จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 ผู้บังคับบัญชาไม่มีความยืดหยุ่นในการทำงาน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 มีความขัดแย้ง และแบ่งพรรคแบ่งพวกในที่ทำงาน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 และท่านไม่ได้รับการช่วยเหลือในเรื่องการทำงานจากเพื่อนร่วมงาน จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ศาสนา สถานภาพ ระดับตำแหน่ง และระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- ความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($P=.001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ ($P=.018$) และด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ($P=.021$) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ($P=.005$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($P=.014$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- ภูมิลำเนาเดิม มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($P=.039$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบที่เผชิญในพื้นที่ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($P=.002$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส พบว่า ความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุริยะ ประเสริฐศรี (2556) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารชั้นประทวน สังกัดกรมสวัสดิการทหารอากาศ พบว่า ข้าราชการทหารชั้นประทวนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน โดยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูลอยู่ในระดับปานกลาง สามารถสรุปได้ว่าแม้กรมสวัสดิการทหารอากาศมีการกำหนดอัตราเงินเดือนที่มีความเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ รวมถึงมีการกำหนดวันหยุดและวันลาไว้อย่างเหมาะสมแล้ว แต่ข้าราชการทหารชั้นประทวนเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบกับความเหมาะสมของ

เงินเดือนและสวัสดิการอื่น ๆ ที่ได้รับ เปรียบเทียบกับปริมาณงานที่รับผิดชอบกับตำแหน่งงาน ค่าตอบแทนและสวัสดิการยังอยู่ในอัตราที่น้อยทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส มีความเครียดกับค่าตอบแทนที่ได้รับอยู่ในระดับปานกลาง โดยมองว่าค่าตอบแทนจากหน่วยงานไม่เพียงพอต่อการครองชีพในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ความกังวลเกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายของครอบครัว เมื่อเปรียบเทียบกับสวัสดิการ ค่าตอบแทน ในกรณีเจ็บป่วยและเสียชีวิตไม่มีความเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่นในลักษณะเดียวกัน และสอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ Harrell, D. E. (1964, อ้างถึงใน ไพโรจน์ เรืองทิพย์, 2545) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยด้านความเครียดในการทำงานและความพึงพอใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความเหนื่อยในการทำงานของเจ้าหน้าที่ ตำรวจจราจร กองบัญชาการตำรวจนครบาล 8 ที่กล่าวว่าปัจจัยด้านเงินเดือนมีส่วนในการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เงินเดือนที่มากพอแก่การดำรงชีพตามสภาพทำให้บุคคลไม่ต้องดิ้นรนมากนักที่จะไปทำงานเพิ่มนอกเวลาทำงานและเงินเดือน ยังเกี่ยวข้องกับการหาปัจจัยอื่นที่สำคัญแก่การดำรงชีวิตอีกด้วยผู้ที่มิเงินเดือนสูงจึงมีความพึงพอใจในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีเงินเดือนต่ำ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการศึกษาของ โกมล ปานขาว (2553) ได้ศึกษาเรื่องความเครียดในการทำงานของข้าราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศึกษากรณีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บ.ต) พบว่า สถานการณ์เป็นสาเหตุให้เกิดความเครียดเป็นอันดับแรก โดยเรื่องนี้มีผลกระทบในหลายประเด็น ได้แก่ การเดินทาง การดำเนินชีวิตและสภาพแวดล้อม ความปลอดภัย และการปฏิบัติงานในพื้นที่ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานมีความเห็นว่าการทำงานในพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่มีเหตุการณ์ก่อความไม่สงบเกิดขึ้นเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดเพราะเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กังวลกับปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบ จากผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ ในพื้นที่ที่อยู่ในระดับปานกลาง ระดับความเครียดในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง เพราะมองว่าเจ้าหน้าที่ต้องคอยระมัดระวังตนเองจากเหตุการณ์ความไม่สงบแม้จะไม่อยู่ในเวลายางานก็ตามและมีความกังวลด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ สภาพสังคมที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ความยากจน และการด้อยพัฒนาของคนในพื้นที่ภายใต้นโยบายของรัฐที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ความไม่สงบ ซึ่งมีผลกระทบทั้งในด้านการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส พบว่า ภูมิลำเนาเดิม และการเผชิญเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภายในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับความเครียดในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์ชัย สกุลอ่อน (2555) ได้ศึกษาเรื่องความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้: กรณีศึกษาอำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส โดยภูมิลำเนาเดิมไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในด้านต่าง ๆ แต่ผลการวิจัยพบว่า ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนในพื้นที่และไม่ได้เป็นคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ มีความสัมพันธ์กับความเครียดด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งมีระดับความเครียดที่

ใกล้เคียงกัน นั่นคือมีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเหตุการณ์ความไม่สงบที่เผชิญในพื้นที่ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาส ส่วนใหญ่ไม่เคยเผชิญเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่แต่ระดับความเครียดใกล้เคียงกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เคยเผชิญเหตุการณ์ความไม่สงบมีระดับความเครียดอยู่ระดับปานกลาง ผู้วิจัยเห็นว่าแม้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีภูมิลาเนาต่างกัน และประสบการณ์การเผชิญเหตุการณ์ความไม่สงบต่างกัน แต่เมื่อต้องเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ เจ้าหน้าที่ตำรวจต่างมีความเครียดและกังวลถึงเรื่องความปลอดภัยของตนเองแม้ว่าจะไม่อยู่ในเวলাงานก็ตาม เพราะต้องคอยระมัดระวังตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยกลุ่มผู้ก่อเหตุการณ์ไม่สงบมุ่งโจมตีเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เป็นเป้าหมายที่สำคัญในการก่อเหตุ ซึ่งจะเห็นได้จากสถิติในปี 2561 พบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับผลกระทบทั้งสิ้น 31 คน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับผลกระทบมากที่สุด จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือเยียวฯ จังหวัดนราธิวาส, 2561)

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บังคับบัญชาสามารถเสริมสร้างระดับของความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เพิ่มขึ้นได้ เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองนราธิวาสมีความเครียดในการปฏิบัติงานในด้านค่าตอบแทน/สวัสดิการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ นั้น มีสวัสดิการต่าง ๆ ในรูปแบบของตัวเงินและสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนด แต่สิ่งที่สำคัญอีกอย่างเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจมีความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นคือด้านจิตใจในการทำงาน ควรมีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่จากผู้บังคับบัญชา เช่นการดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการประชุมเพื่อสร้างความใกล้ชิดกับผู้ใต้บังคับบัญชา ควรสร้างบรรยากาศการทำงานให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ผู้บังคับบัญชาควรมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างบุคคลในหน่วยงาน การช่วยเหลือกันทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความเป็นมิตร สามารถปรึกษาหารือกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา มีความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา ควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาขอคำปรึกษา แนะนำให้ความรู้ในการดำเนินงาน การสั่งงาน การมอบหมายงานและการติดต่อสื่อสารควรมีความชัดเจน และยอมรับฟังความคิดเห็น และการจัดให้สิทธิประโยชน์โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมและความยุติธรรมให้มากที่สุด

2. การสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อเพิ่มความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยผู้บังคับบัญชาสามารถเสริมสร้างระดับความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เพิ่มขึ้นได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้มีความกังวลในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย แม้ว่าทางหน่วยงานสนับสนุนจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงานในการนำมาใช้เกี่ยวกับระบบการรักษาความปลอดภัยในด้านกายภาพ เช่น การสนับสนุนอาวุธ เสื้อเกราะ แต่สิ่งที่สำคัญอีกด้าน คือ ความรู้สึกปลอดภัยเมื่อปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่ สามารถทำได้โดยผู้บังคับบัญชามีบทบาทที่สำคัญในการสร้างการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร มีการวางแผนการทำงาน การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติงาน และแนวทางการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกิดความเข้าใจตรงกัน และปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการทำงานในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง

เอกสารอ้างอิง

- โกมล ปานขาว. (2553). *ความเครียดในการทำงานของข้าราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ณรงค์ชัย สกลอ่อน. (2555). *ความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ : กรณีศึกษาอำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- บัญญัติ ยงย่น และ เสกสิทธิ์ ปรากฏชื่อ. (2547). *ปัจจัยความเครียดจากการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการย้ายออกนอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และคณะ. (2551). *การศึกษานโยบาย มาตรการ และแนวทางการแก้ไขกับปัญหาความไม่สงบและการพัฒนาพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้*. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิมพ์ ศรีทองคำ. (2557). *ความเครียดในการปฏิบัติงานภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานปฏิบัติการในบริษัทเอกชนที่นำเข้าและจัดจำหน่ายสินค้าแฟชั่นแห่งหนึ่ง*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- ไพโรจน์ เรืองทิพย์. (2545). *ปัจจัยด้านความเครียดในการทำงานและความพึงพอใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความท้อถอยในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร กองบัญชาการตำรวจนครบาล 8*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- สำนักข่าวอิศรา. (2562). 15 ปีไฟใต้ งบละลาย 3 แสนล้าน ตาย 4 พัน เจ็บกว่าหมื่น. สืบค้น 12 มกราคม 2562, จาก <https://www.isranews.org/content-page/67-south-slide/72581-fifteen-72581.html>
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2559). *นโยบายของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ*. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.royalthaipolice.go.th/vision.php>
- อิงอร โคตมุตร์. (2553). *ความเครียดในการทำงานของปลัดอำเภอที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.